

Våren 1940 var jeg 15 år, og fulgte levende med i tidens begivenheter, kanskje delvis inspirert av at jeg hadde reist en god del, og hadde samfunnsengasjerte foreldre. Krigshandlinger i nærområdene tilspilte seg, etter mineleggingen den 3. april var en tysk reaksjon ikke uventet. Men at den kom så fort og så kraftig var jo overraskende. Jeg tror det var svært mange som så dette som en kampf mellom Tyskland og England, som uheldigvis foregikk på norsk jord. Jeg tror nok min senere reaksjon delvis skyldtes den tafatte opptredenen av den norske regjeringen, som jeg inntil da hadde sett opp til. Også den halvhjertede innsatsen fra de engelske og franske tropper bidrog i samme retning. Når vi senere fikk vite med hvor små styrker tyskerne hadde rykket frem, og siden opplevde hvor ordentlig og korrekt de opptrådte, måtte en få en viss respekt for dem.

Etter å ha satt meg inn i NS-programmet, som hadde mange positive poster, ikke minst om skole og utdanning, primærnæringene, familie- og ungdoms-tiltak m.m., ble jeg våren 1941 med i NSUF. (ungdomsfylkingen.) At mange høyt verdsette personer, både lokalt og på landsbasis støttet NS bidrog nok også til valget.

Opprettelsen av Regiment "Noriland" hadde ikke noen særlig appell hos meg, selv om det nok pirret eventyrlysten, det er vel ikke uvanlig i den alderen. Anderledes ble det etter krigsutbruddet mellom Tyskland og Sovjet i juni -41, forsvar mot Bolsjevismen ble en sterk drivkraft. (Tyskernes påstand om at de var kommet et sovjetisk angrep i forkjøpet med bare få uker, er jo nå i 1990-årene blitt bekreftet. Hva som hadde hendt om russerne hadde angrepet først, er vanskelig å si, neppe noe bedre.) Flere sambygdinger meldte seg frivillig til den Norske Legion, selv var jeg enda for ung. En av dem, han jeg kjente best og satte stor pris på, var allerede falt før jeg meldte meg, samtidig med flere kamerater. (Tilsammen 7 sambygdinger skulle ikke overleve frontinnsats og fangenskap.) Det gode samholdet jeg opplevde som frontkjemper, viljen til å stå på for fullt for fellesskapet, vissheten av å kunne stole på kameratene, kort sagt korpsånden, er noe jeg ser tilbake på med glede.

Jeg avsluttet krigen med engelsk krigsfangenskap fra mai 1945. Også på det punktet var jeg heldig, englenderne var de eneste av seierherrene som stort sett behandlet sine krigsfanger korrekt, og uten de skremmende høye dødstall i fangeleirene. Jeg hørte ikke om overgrep i de engelske leirene jeg var, og selv om matrasjonene var uhyre knappe, fikk vi mat hver dag.

Soldater har gjensidig respekt for hverandre. I mine år som frontkjemper overvar jeg mang en diskusjon om ynse emner, og hørte mang en beisk replikk. Ikke bare om jøssinger, tyskarbeidere og svarte-børshandlere, men også ofte om høyrøstede hirdmenn og enkelte NS-folk. (Heller ikke såkalte tyskertøsser undgikk vår kritikk, vi var ikke store nok til å forstå at sympati og kjerlighet ikke har noe med politisk eller militær kamp å gjøre. Vi mislikte så absolutt at NS-jenter hadde følge med tyskere, det er vel et utslag av hankjønnets primitive krav på eiendomsrett, noe som mange jenter fikk lide under i 1945 og senere.) Men jeg hørte aldri en frontkjemper si et nedsettende ord om de norske krigsseilerne eller om norske soldater i England. Tvert imot, de av oss som hadde brødre i England var stolte over deres vilje til aktiv innsats med ærlige våpen. Selvsagt hadde vi heller ønsket dem på vår side, men de hadde vår fulle respekt. (Jeg hadde en bror som sjemann i Englandsfart, og en som frontkjemper. Førstnevnte overlevde krigen, og det var i alle år et nært vennskap mellom oss.)

Det er ikke de virkelige soldater som forhindrer forsoning mellom motstandere. Det har mange av oss erfart ved møte med russiske og vest-allierte krigsveteraner. Det er andre som pisker opp hatet, ofte dem som lite eller intet gjorde mens det kostet noe, og som senere tar det forsømte igjen risikofritt.

Når man ser tilbake til maidagene 1945, hvor disiplinert de norske frontkjemperne her hjemme fulgte ordren om å legge ned våpnene, får man jo være glad for at de ikke kunne se inn i fremtiden, da hadde kanskje enkelte handlet anderledes. Etter måneder og år i krigsinnsats var døden en velkjent gjest som vi var forberedt på. Heller ikke krigsfangenskap var særlig skremmende. Men et halvt århundre med sammenhengende (og nå faktisk økende) hat og hets fra presse, kringkasting, katetre og prekestoler var ingen av oss forberedt på. Dette gir seg også utslag i den ensidige historiefremstilling som i alle etterkrigsår har preget massemediene og ikke minst skolenes lærebøker. Det foreligger idag fyldig og allsidig dokumentasjon om årsaker og forspill til annen verdenskrig, om hvordan og hvorfor Norge ble dradd inn i krigen, om arbeidet for at Norges befolkning skulle komme mest mulig velberget gjennom okkupasjonen, (sammenlign Nederland og Tsjekkia) om krigsforbrytelser og overgrep, ikke bare av tyskerne men også mot dem. Det samme gjelder også fangebehandling og likvidasjoner i Norge før og etter mai-45. Men mediene bringer bare den ensidig sensurerte del, bare spesielt interesserte finner det balanserte. H.Fr.Dahl, Kjell Fjærtøft, S.Blindheim, Chr.Christensen er undtak.

NS blir gjerne slått i hartkorn med den tyske nasjonalsosialismen, Reichskommissar og okkupasjonsmakten. For den som vil sette seg inn i de faktiske forhold, er det klart at det var store forskjeller og motseningsforhold. men heller ikke NS kunne tale fritt i enhver sammenheng. Selvsagt var det nordmenn som var "mer tyske enn norske" men de var ikke alltid NS-medlemmer.

SD og Gestapo's virksomhet, (deriblandt Rinnans Sonderabteilung Lola) var ikke mer kjendt av NS-folk enn av andre, og vel aller minst av frontkjemperne i utlandet. Om midlene som ble brukt hadde vært kjendt, ville de ikke ha vært akseptert av NS, men kunne heller ikke vært forhindret av dem. (Det er ellers et tankekors :Hvis Rinnan hadde hatt motsatt fortegn, d.v.s. arbeidet for den andre parten, ville han hatt heltestatus. Ingen skal fortelle meg at ikke Sovjets, USAs og Englands hemmelige tjenester brukte vold, terror og drap for å nå sine mål.)

Aksjonen med arrestasjon av jødene ble ikke iverksatt eller tilskyndet av NS, og stort sett heller ikke støttet av NS-medlemmene. Det vanlige politiet foretok de fleste arrestasjonene, men ~~de~~ heller ikke de kunne ane følgene, og kan neppe lastes.

De norske frontkjemperne (iallfall etter juni 1941) drog til kamp sammen med tyskerne (og andre frivillige) mot en felles fiende og for Europa. (etter vårt syn.) For oss var det en kamp for Norge. I tilfelle en tysk seier ville frontkjempernes innsats fått stor betydning for Norges fremtidige stilling, på samme måte som innsatsen til de norske frivillige i England og i utenriksflåten fikk stor betydning for Norges stilling etter den allierte seier.

Vi NS-medlemmer og frontkjemperne blir gjort medansvarlige for alle negative handlinger fra tysk side, selv om vi stort sett ikke kjendte til dem, og i alle fall ikke hadde noen mulighet til å forhindre eller minke dem. Da er det nærliggende å spørre: Påtar våre motstandere fra dengang seg medåbvar for ugjerninger fra den annen part? (som de heller ikke kunne forhindre.) Minst 3 millioner sivile fra tyske østområder drept eller omkommet. Nesten en million tyske krigsfanger i vestlige leirer _ " _ Flere millioner _" _ " _ i sovjetiske _" _ " _ Dresden, Hiroshima, Nagasaki, alle uten militær betydning. "Krigsforbryterprosesser" med fabrikkerte "bevis" og "tilståelser" etter tortur. Bare den tapende part ble dømt.

Hvordan ville forholdene for den norske befolkningen vært, uten den "buffervirkningen" NS-myndighetene sørget for. Mange dødsstraffer ble forhindret (også omfattende represalier) takket være NS-folks innsats. Dette blir sjelden nevnt eller påskjønet. Det er langt igjen til fair historisk behandling.